

TMMOB Heyeti İliç'te İnceleme Yaptı... 'SÖMÜRGE' ALTIN MADENLERİ KAPATILMALIDIR



TMMOB heyeti, Erzincan'ın İliç İlçesinde Anagold Madencilik tarafından işletilen altın madeninde, 21 Haziran 2022 tarihinde yaşanan siyanür sızıntısına maden sahasında inceleme yaparak, basın açıklaması gerçekleştirdi. Yaşanan ekolojik felakete dikkat çekilen açıklamada, "çevre ve insan sağlığını yok sayan sömürge altın madenleri derhal kapatılmalıdır" vurgusuna yer verildi.

TMMOB tarafından oluşturulan heyet, 7 Temmuz 2022 tarihinde olayın gerçekleştiği maden sahasındaki incelemeler sonrası, basın açıklaması düzenledi. Madende 21 Haziran 2022 tarihinde siyanür içerikli solüsyon taşıyan boru hattında oluşan yırtılma nedeniyle yaklaşık 20 metreküp siyanürlü solüsyonun çevreye yayıldığına hatırlatıldığı açıklamada, olayın Erzincan Valiliği'nin 3 gün sonra yaptığı basın açıklamasıyla doğrulandığına dikkat çekildi. Valiliğin solüsyonla kontamine olan alanın hipoklorit kullanılarak nötralle edildiği ve kontamine toprağın liç sahasına taşındığına açıkladığına değinilerek, şöyle denildi:

"Valiliğin açıklaması ardından yükselen kamuoyu tepkisi karşısında harekete geçmek zorunda kalan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, kazadan tam 4 gün sonra açıklama ya-

parak, denetim ekiplerini bölgeye gönderdiğini ve firmaya en üst sınırdan ceza kestiğini açıklamıştır. Ancak ilgili madenin faaliyetlerini durdurma tebligatının 6 gün sonra yani 27 Haziran tarihinde yollanması ise kendi içerisinde bir çelişki taşımaktadır. Yetkililerin sızıntı haberi ilk duyulduğunda olayı reddetmesi ve ardından geç de olsa göstermelik cezaların verilmesi ülkemizdeki denetim ve hukuk sisteminin ne denli tükenmiş olduğunu gözler önüne sermiştir. Yurttaşlarımızın çılgılığı olmuş olmasaydı, yaşanan facianın üzeri örtülecek ve hiçbir şey olmamış gibi yeni faciaların zemini hazırlanmaya devam edilecekti. İliç siyanür sızıntısı faciası ve ardından gelişen kamuoyu tepkisi göstermiştir ki, ülkemizin her bir karışına halktan başka sahip çıkacak herhangi bir güç, TMMOB ve çevreye duyarlı demokratik kitle örgütlerinden başka toplum yararını ve kamu çıkarını gözetemeyen bir kurum kalmamıştır."

Siyanür sızıntısının yaşandığı madene Ekim 2021'de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kapasite artışı için ÇED olumlu kararı verildiğine ve karara karşı TMMOB'un dava açtığına vurgu yapılan açıklamada, şöyle denildi:

"Dava dilekçemizde; uluslararası anlaşmalar ve Anayasa ile güvence altına alınmış temel haklara, Anayasa'nın

17., 43., 44., 45. 56., 63., 169. ve 170. maddelerine, 2872 sayılı Çevre Kanunu, 6831 sayılı Orman Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 4342 sayılı Mera Kanunu, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 5488 sayılı Tarım Kanunu, ilgili yönetmelikler, uluslararası sözleşmeler ve sair mevzuat ile öngörülen yükümlülükler, bilimsel gerekler ve teknik esaslar ile kamu yararına aykırılık taşıdığından söz konusu kararın iptali istenmiştir.

Dava konusu projenin bulunduğu alan, orman arazisi, mera arazisi, tarım arazilerini kapsamaktadır. Kapasite artışı ve ek tesisler yapılması planlanan Çöpler Kompleks Madeni projesi faaliyette bulunduğu ilk günden bu yana orman alanlarının, mera alanlarının ve tarım topraklarının yok olmasına neden olmaktadır. Proje, yeraltı su kaynaklarının ve yeraltı sularının besleme alanını oluşturduğu Fırat Nehrinin, bu bakımdan nehrin yayılım alanlarının, bölgedeki tarımsal üretimin ve hayvancılığın, neticeten bölgedeki ekolojik dengenin ve bir bütün olarak canlı yaşamı ile çevresel değerlerin telafisi imkansız zararlara, çok ağır tahribata uğramasına neden olmuştur. Projenin etkilerinin yalnızca proje alanındaki tarım arazileri ile sınırlı olmadığı, çok daha geniş alanlardaki tarım arazilerinin zarar görmesine yol açacağı bir gerçektir."

Madencilik faaliyeti sırasında altının yanı sıra diğer ağır metallerin de yerüstüne çıkarıldığına dikkat çekilen açıklamada, şu bilgilere yer verildi:

“Söz konusu işletmede, sülfürik asit (H2S) ile mineraller çözüldükten sonra sadece altın ve gümüş alınıp, topraktaki toksit ağır metalleri içeren atıklar atık barajında depolanmaktadır. Atık havuzlarında yaşanan sızıntılarda geri dönüşü olmayan çevre felaketlerinin nedeni, siyanür ile birlikte, kurşun, kadmiyum, çinko, bakır ve cıva gibi toksik ağır metallerin de doğaya karışmasıdır. Siyanürlü maden işletmeciliğine dayanan madencilik faaliyetlerinin yarattığı en büyük tahribat alanlarından biri atık maden barajı kazalarıdır. Yapılan çalışmalar dünyada son 30 yılda 100'e yakın ciddi atık maden barajı kazası yaşandığını ortaya koymaktadır. Yine madencilik faaliyetlerinde kullanılan siyanür ve ortaya çıkan diğer ağır metallerden kaynaklanan çevresel tahribat; faaliyetlerde kullanılan tehlikeli kimyasalların taşınması esnasında yaşanan kazalar; işletme içi kaza ve sızıntılar; atık barajlarında yaşanan taşma yahut sızıntılarla ortaya çıkmaktadır. Örneğin yine İliçte, 2018 yılında madene sülfürik asit taşıyan tankerin ilçe merkezinde devrilmesi sonucu tehlikeli kimyasalın civarda ve sulara yarattığı tahribat bu durumun yarattığı tehlikeyi açıkça ortaya koymaktadır.”

Yaşanan sızıntının işletmenin mevcut haliyle risk barındırdığını ve kapasite artırılmasının daha büyük sorunlara yol açabileceğini ortaya koyduğuna dikkat çekilen açıklamada, şöyle denildi:

“Buna rağmen işletmenin kapasite artırımına gitmesi ve Bakanlığın bu projeye ÇED Olumlu kararı vermesinin hiçbir bilimsel ve hukuksal yanı bulunmamaktadır. Proje alanı ve genişleme sahası, ülkemizin en geniş havzasına sahip Fırat Nehri'nin hemen yanı

başındadır. Nehir Erzincan, Tunceli, Elazığ, Malatya, Diyarbakır, Adıyaman, Gaziantep illerimizden geçmektedir. Ülkemizin en büyük barajları da Fırat Nehri üzerinde bulunmaktadır. Ayrıca saha, Munzur Dağları ekosisteminin ve ülkemizdeki önemli biyoçeşitlilik koruma alanının bir parçasıdır. Saha aynı zamanda büyük depremler üreten fayların da yakınında bulunmaktadır. Bu tablo, karşı karşıya olduğumuz tehdidin sınırlarının anlaşılması açısından yeterince açıklayıcıdır. Kapasite artışı için hazırlanan ÇED raporunun bir formalite tamamlama işlemi olarak hazırlandığı açıktır. TMMOB, siyanür sızıntısı ve ardından yaşanan gelişmeleri, teknik ve hukuksal değerlendirmeler eşliğinde açtığımız ÇED olumlu kararı iptali davasında ek beyan olarak sunacaktır.

Orman alanlarının, ekolojik ve biyolojik değerlerin, flora ve fauna bileşenlerinin, tarım ve mera alanlarının, su kaynakları ve havzalarının, kültürel ve tarihi mirasın, yerleşme alanlarının tahribine yol açan siyanürlü maden işletmeciliğine ilişkin proje, çevre ve insan sağlığı üzerinde geri dönüşü olmayan tahribatlara yol açmaktadır. Ortaya çıkan somut çevresel etkiler ve riskler göz önünde bulundurularak, bilimsel ve hukuksal açıdan birçok sorun barındıran ÇED Olumlu kararının ve telifsi imkânsız zararlara neden olacağı açık olan kapasite artırımını işleminin acilen iptal edilmesi, durdurulması ve işletmenin kapatılması hayati öneme sahiptir.”

TMMOB'un Anagold Madencilik başta olmak üzere tüm sorumlulara ilişkin suç duyurusunda bulunacağına vurgu yapılan açıklamada, şöyle denildi:

“İliç'te sürdürülen faaliyet bir sömürge madenciliğidir. Kimyasal işlem üzerine kurulu bu madencilik, doğayı ve insan yaşamını hiçe saymaktadır. Yeraltındaki zenginliğimizin en kısa sürede ülke dışına çıkarılması, geriye ise verimsiz-

leştirilmiş ve zehirlenmiş bir toprağın bırakılmasına dayalı bu anlayış, yaşamı da sürdürülemez hale getirmektedir. Geçmiş yıllarda, Artvin Cerattepe'de, Uşak Eşme'de, İzmir Efemçukuru'nda, Bergama Ovacık'ta, Ordu Fatsa'da ve Çanakkale Kazdağları'nda gördüğümüz bu madencilik anlayışı Erzincan İliç'de de büyük bir yıkıma neden olmaktadır. Ekosistemi yok eden, ormanlarımızı, yeraltı sularımızı ve nehirlerimizi tehdit eden, çevreye geri dönüşü mümkün olmayan zararlar veren bu anlayış, ülkemizin geleceği açısından büyük bir tehdittir. Yürütülen madencilik faaliyeti, üretim faaliyeti değil bir sömürü faaliyetidir; madenlerimizi olduğu gibi, doğamızı ve halkımızı da sömürmektedir. Siyanürlü altın işletmeciliğinde hiçbir kamu yararı bulunmamaktadır. Bu madencilik anlayışının tek kazananı maden şirketleridir.

Maden Kanunu'nda 2004 yılında, Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği'nde 2005 yılında yapılan değişiklik ve düzenlemelerle madenlerimiz sömürüye açılmıştır. Bu tarihlerden itibaren, milli parklar, sit alanları, ormanlar, ağaçlandırma sahaları, özel koruma bölgeleri, meralar, su havzaları, kıyı alanları ve turizm bölgeleri madencilik faaliyetine açılmıştır. Sermayenin sınırsız sömürsünün önündeki yasal engeller birer birer ortadan kaldırılmış ve İliç'te yaşadığımız faciaların zemini böylece hazırlanmıştır.”

TMMOB'un mücadeleyi sürdüreceğine vurgu yapılan açıklama “Bir kez daha İliç'ten sesleniyoruz; madenlerimiz ulusal ve uluslararası sermaye gruplarının yağma alanı olmaktan çıkarılmalı, İliç'te yaşanan felaketin tüm sorumluları yargı karşısında hesap vermeli, kapasite artırımını için verilen ÇED Olumlu kararı iptal edilmeli ve işletme gecikmeden kapatılmadığı” ifadeleriyle tamamlandı.